

Månadsbrev till Ekumeniska kommuniteten i Bjärka-Säby

April 2009

Kära systrar och bröder,

I snart fyrtio dagar har vi vandrat botens, självbesinningens och omvändelsens väg för att på rätt sätt kunna fira Herrens påsk. På tusen olika vägar har kristna över hela världen under Stora Fastan uppsökt det gömställe i Gud där våra liv får skydd.

Fastan ges oss för att hjärtat ska börja glöda av längtan efter sin vän. Därför är fastan en förtätad bild av hela livet. Med glädje och möda arbetar vi på vår frälsning – den återvunna likheten med Gud – i väntan på den eviga Påsken.

Fastan är bara ett verktyg. En väg. Nåden ensam kan skänka frälsningens genomskinlighet. På omvändelsens väg vidgas livet för nåden. Därav det paradoxala: Fastan fyller livet till brädden med glädje!

När vi på Skärtorsdagen, den Stora Torsdagen, firar Kalkens födelsedag, väntar en ljuv försmak av målet. I liturgin, som gör oss samtida med Jesus när han firar Påskmåltiden med sina lärjungar, samlas vår längtan omkring Mästaren. Vi är alla inbjudna att delta.

Vem vill inte vara med i den stora måltiden i Hans rike!

*

De heliga tre dagarna (*sacrum tridum*), från Skärtorsdagens kväll till Påskdagens gryning, är fastetidens crescendo, ja hela historiens höjdpunkt och brännpunkt. De utgör egentligen en enda, tre dagar lång gudstjänst.

Att fira påsk är mer än att högtidlighålla något som skett. Det är att låta sig dras in i det som hänt. Att bli delaktig. Att slå följe. Att smaka den kalk som Jesus bad att få slippa men tömde för oss.

Bara den som tillåter sig att sörja och gråta kan få delta i det jubel som inte är simulerat. Genom att delta i Kyrkans gudstjänster under Påsken kan det oerhörda inträffa: vi blir samtida med Jesus i hans kamp och hans triumf. Liturgin är inget spel att avnjuta, eller förfasa sig över. Liturgin är tillbedjan. Den reser oss upp ur, tvingar oss att stå, knäfalla, kasta oss ned. Den är ett drama som förenar himmel och jord, gör historien närvarande och förvandlar dem som deltar. Allt detta är garanterat, ty rollistan i varje gudstjänst har endast en aktör: den Helige Ande.

*

I kapellet i Bjärka-Säby, där jag själv har firat påsk sedan många år, inleder vi påskfirandet med den gudstjänst som innehåller två närgångna fysiska handlingar: *fotatvagningen* och *nattvarden*. Bägge är sakrament, heliga handlingar, genom vilka Anden strömmar. När tron känns i kroppen är det svårare att tvivla.

Varje sakrament – eller mysterium, som man säger i östkyrkan – vittnar om inkarnationen. Gud blir kött. Materien laddas med nåd. En kyrka utan mysterier riskerar att reducera evangeliet till andlig underhållning. Att gå på gudstjänst eller bio kvittar lika.

Ett sakrament är något fysiskt därför att Jesus är fysisk. Redan under den första generationen tvingades apostlarna ta strid med grupperingar som lanserade tanken att det som hänt genom Jesus, hans liv och lidande, hans död och uppståndelse, bara var skenhändelser. De kallades doketister, av grekiskans *doceis* som betyder sken.

Doketisterna menade att historien om Jesus var som en film: allt verkade mycket realistiskt, men det var bara som det såg ut. Det är i polemik mot dessa som evangelisten Johannes inleder sitt första brev med orden: ”det vi har skådat och tagit på med våra händer, det är vårt ärende.”

Det vi tagit på med våra händer!

Eukaristin sammanfattar och beseglar alla andra sakrament. Jesus förenar sig med oss på det mest intima sätt som tänkas kan: genom att vi äter hans kött och dricker hans blod går hans liv upp i vårt.

Det var inte underligt att de första kristna inte kunde tänka sig söndagens gudstjänst, året om, utan denna måltid. För den som tagit Jesus på orden när han sagt ”*detta är mitt kött*”, ”*detta är mitt blod*”, öppnar varje nattvard in mot mysteriet. Undret har skett när allt är berett. Att äta och dricka är att stiga in i den smyckade brudkammaren och ta emot gudomlig natur.

I år firar vår visitator, biskop Biörn, Stora Torsdagens mässa med oss. Historiskt och liturgiskt är denna dag på ett särskilt sätt biskopens gudstjänst, när prästerna i kyrkan får möjlighet att förnya sina löften genom att koncelebrera tillsammans med biskopen.

*

Långfredagen, eller Stora Fredagen, är årets mörkaste dag i kyrkoåret. Det är dagen när alla illusioner grusas. Hoppet går i kras. Förtvivlan och förebråelser kastar långa skuggor i själen.

Flykten från Långfredagen, att inte våga eller orka ta in dess tunga sorg, är på djupet alltid en flykt från mig själv. Jag vägrar erkänna min oförmåga, rentav ovilja, att ta emot Kristus när han bultar på dörren till varje utrymme i mitt liv. Jag vill inte tillstå att även jag behöver fortsatt omvändelse i mitt liv.

Långfredagen innehåller fyra tider att stanna upp vid för gudstjänst eller personlig andakt. Den viktigaste av dessa infaller vid Jesu dödstimme, klockan 15 på eftermiddagen. Här är Jesajas profetia om Herrens lidande tjänare (Jes 53:3-12) en av de stora bibeltexterna att meditera över.

Under natten har Jesus förts fram och tillbaka i staden: från lägerelden på Kajafas gård till Pilatus residens, till Herodes palats, för att åter eskorteras till Pilatus som slutligen blidkar den uppretade folkhopen och på deras begäran utlämnar Jesus till att korsfästas. Krönt med ett diadem av törnen förs han till sin avrättning.

Vid den tredje timmen, klockan 9, slås spikarna genom Jesu händer och fötter. Vid den sjätte timmen, klockan 12, faller mörkret över hela jorden. Vid den nionde timmen ropar Jesus med hög röst sina sista ord: ”Det är fullbordat!”

Därefter ger han upp andan.

Jesu dödstimme inträffar på samma dag och vid samma tid som judarna slaktade Påskalammet. Sedan Mose tid hade det förebildat och pekats fram emot Jesus Kristus, ”Guds Lamm, som tar bort världens synd.” (Joh 1:29)

Strax före den tolfte timmen, klockan 18, innan judarnas sabbat påbörjats, kommer en av Jerusalems rådsherrar, Josef från Arimathea, och tar ner Jesu kropp från korset. Han sveper den ännu varma kroppen i rent linnetyg och bär den till den grav han låtit hugga ut åt sig själv utanför staden. Graven förseglas med en stor sten.

I kapellet i Bjärka-Säby iordningställer vi vid denna tid Jesu grav, enligt den tradition som lever i många kyrkor sedan de första århundradena. En Kristusikon insvept i en duk åskådliggör graven. Det blir en konkret plats dit vi under återstoden av denna dag kan återkomma för meditation och stillhet inför det ofattbara och fruktansvärda som skett: Gud, den Evige, som inte kan dö, ligger död i en grav!

*

På *Påskaftonen*, den Stora Lördagen, är allt lugnt på ytan. Hela skapelsen står alldeles stilla, liksom bävande och väntande. Som Gud en gång vilade från sin skapelse på sjunde dagen, vilar han nu i en grav från sin nya skapelse.

Men i den andliga världen rasar en våldsam kosmisk strid. Döden kämpar för sitt liv – och förlorar! Kristus står redan på dödsrikets söndertrampade port. Han räcker sina händer åt Adam och Eva för att befria dem ur deras fångenskap. Men än är inte tid för fest. Ännu väntar den synliga världen på vad som redan har skett i den osynliga. Detta är dagen mitt emellan förtvivlan och glädje, den ljusomflutna sorgens dag, när sorgeropen sakta men säkert övergår i jubelrop. Vi lever i vaka och väntan inför det oerhörda. Snart, mycket snart, ska den sista

fienden kapitulera. Själva döden måste inse att ”de som strider mot Herren blir krossade”(1 Sam 2:10).

*

Påsknatten, eller Påskdagen, utgör krönet av alla kristna högtider. Nu firas kyrkoårets viktigaste gudstjänst, den som sammanfattar allt som varit, allt som är och allt som någonsin skall ske.

I vårt kapell inleder vi denna gudstjänst klockan 04.00 på Påskdagens morgon och den pågår i närmare tre timmar. När gudstjänsten inleds råder ännu mörker, såväl ute som inne. Vi lyssnar till berättelsen om hur kvinnorna medan det ännu är mörkt går till graven och finner den tom. I den stunden bärs Påskljuset – tillverkat i slottets ljusverkstad under Fastan – in i det nedsläckta kapellet. Igen och igen ljuder ropet: ”Kristus är uppstånden!” och möts av allt folkets gensvar: ”Sannerligen uppstånden!”

Från det stora Påskljuset tänds nu de vaxljus som alla i gudstjänsten försetts med. Natten brinner! Den är upplyst av uppståndelsens ljus. Jesus, Livet själv, har gått genom döden. Ja, han har förvandlat döden.

Döden är inte längre slutet, utan början. Inte en förlust, utan en vinst. Inte en mörk mur, utan en öppen dörr ut mot ljuset.

Till det yttre tycks ingenting ha förändrats. Vi fortsätter att dö och begrava våra döda. Men i verkligheten är döden från denna natt helt förvandlad. Den är uppslukad av livet. Paulus, som förstått vad Påsken handlade om, utbrister därför: ”För mig är livet Kristus, och döden en vinning!” (Fil 1:21)

Orden ljuder genom Påsknatten för att också väcka och skaka liv i oss. Har vi förstått Påskropet? Har du förstått att det är dig det handlar om?

*

Låt mig till sist i detta brev inför Påsken också få tacka alla er som hört av er för omtanke och förböner i samband med min fars, Samuel Halldorf, sjukdom och insomnande den 20 mars. Årets fastetid blev för mig den märkligaste någonsin.

Oväntat fick jag följa min far på den sista vägsträckan efter att en svår cancer upptäckts i hans kropp för inte mer än en månad sedan.

De sista veckorna jag fick med min pappa rymmer några av mitt livs rikaste och vackraste dagar, och på samma gång några av de mest smärtsamma. Jag förstår nu något bättre att det är den smärtsamma rikedom som utgör trons dyrbara skatt. Utan Långfredagen blir Påskdagen en illusion. Min syster, Lena, och jag har det senaste året fått följa, först vår mor och nu vår far på den sista vägsträckan. De har båda insomnat i sina egna sängar i sitt hem i Linköping.

När min far av läkaren fick beskedet att hans tid sannolikt var mycket kort, sa han till oss: "På söndag vill jag samla er alla. Så att jag får säga tack". Han var fylld av tacksamhet över sitt liv och vi fick en förunderlig dag, söndagen den 15 mars, som blev hans sista söndag. Han läste för oss det ord han levt av under 60 års predikantgärning: "Jag tackar honom som har gett mig kraft, Kristus Jesus, vår Herre, för att han fann mig värd förtroende och tog mig i sin tjänst." Och sedan välsignade han oss alla.

Jag ber om era förböner när jag på torsdag denna vecka officierar vid begravningsgudstjänsten i Landeryds kyrka.

Er tillgivne,

Peter